

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.12.2001, sp. zn. 15 Tvo 165/2001, ECLI:CZ:NS:2001:15.TVO.165.2001.1

Číslo: 23/2003

Právní věta:

Jestliže odvolací soud rozhodne podle § 31 odst. 1 tr. ř. o návrhu na vyloučení svého některého člena (popřípadě všech svých členů), pak s ohledem na zásady spravedlivého procesu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (uveřejněna pod č. 209/1992 Sb.) je nutno zabezpečit přezkum takového rozhodnutí, a proto je proti němu přípustná stížnost.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.12.2001

Spisová značka: 15 Tvo 165/2001

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení o stížnosti, Vyloučení soudce

Předpisy: čl. 6 předpisu č. 209/1992Sb.

§ 141 tr. ř.

§ 30 tr. ř.

§ 31 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost odsouzeného Ing. J. D. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 9. 2001 sp. zn. 3 To 84/2001 v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 46 T 16/99.

Z o d ů v o d n ě n í :

Vrchní soud v Olomouci rozhodl usnesením ze dne 20. 9. 2001 sp. zn. 3 To 84/2001 tak, že podle § 30 odst. 1 tr. ř. není z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen senát Vrchního soudu v Olomouci složený z předsedy senátu JUDr. V. R. a soudců JUDr. M. K. a JUDr. J. Z. Rozhodnutí odůvodnil tím, že tehdy obžalovaný Ing. J. D. vznesl námitku podjatosti vůči senátu, který rozhodoval v odvolacím řízení, tuto námitku však blíže neodůvodnil a pouze sdělil, že signály o podjatosti senátu se mu donesly do věznice; blíže se k tomu nechtěl vyjadřovat z důvodu bezpečnosti jeho rodiny a družky. Při rozhodování o námitce podjatosti se žádný z členů senátu necítil ve věci podjatým, protože nemají

žádný vztah k projednávané věci, k žádnému z obžalovaných, obhájců ani poškozených, ani k žádnému orgánu činnému v trestním řízení. Tato trestní věc byla v souladu s rozvrhem práce přidělena senátu 3 To Vrchního soudu v Olomouci. Protože nebyly dány důvody vyloučení soudců ani podle § 30 odst. 2 tr. ř., bylo rozhodnuto, jak je shora uvedeno. Rozhodnutí obsahuje poučení, že je proti němu přípustná stížnost do tří dnů od oznámení k Nejvyššímu soudu v Brně prostřednictvím Vrchního soudu v Olomouci.

Proti tomuto usnesení podal odsouzený Ing. J. D. ve lhůtě 3 dnů od oznámení usnesení stížnost. Stížnost odůvodnil tím, že má důvodné podezření o manipulování s informacemi, svědky a důkazy a ovlivňování procesu prostřednictvím působení médií na soud. Podle jeho názoru soud prvního stupně i vrchní soud byly ovlivňovány v rozhodování někým, pravděpodobně státní organizací, prioritně nadřazenou. Celá kauza byla silně zmedializovaná, docházelo k únikům informací a k jejich zkreslení v jeho neprospěch. Poukázal na to, že medializace případu je zřejmá, např. z článku v deníku B. ze dne 5. 3. 2001, v němž již bylo předjíháno rozhodnutí krajského soudu. Vyslovil podezření, že státní zájem, společenská objednávka a zásah tajných služeb nebo někdo v pozadí se postarali o to, aby se nestalo nic nenadálého, co by mohlo ovlivnit rozhodnutí soudu. Ačkoliv nemá nic osobního proti členům senátu Vrchního soudu v Olomouci, je přesvědčen, že kdyby na místech soudců JUDr. R., JUDr. K. a JUDr. Z. byl někdo jiný, bylo by rozhodnutí naprosto stejné. Připomenul, že trestnou činnost, ze které byl obviněn a posléze i odsouzen, nemohla spáchat jedna osoba. Jednání u Vrchního soudu v Olomouci dne 20. 9. 2001 údajně předcházela návštěva agenta tajné služby u jeho družky. Zdůraznil, že rozsudek byl vrchním soudem vynesena za každou cenu, protože vše bylo nařízené a nachystané. Okolnosti a způsob vynesení rozsudku jej utvrdily v tom, že celý případ byl zmanipulovaný a soud jen respektoval a dodržoval nařízení, které dostal.

Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2001 sp. zn. [3 Tvo 140/2001](#) byla věc podle § 27a odst. 1, 2 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, postoupena k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Senát 3 Tvo učinil toto rozhodnutí proto, že zastává právní názor, že vzhledem k ustanovení § 141 odst. 2 tr. ř. není proti takovému rozhodnutí soudu druhého stupně stížnost přípustná, zatímco jiné senáty Nejvyššího soudu zastávají názor, že přezkum rozhodnutí odvolacího soudu, která se netýkají rozhodování ve věci samé (např. o vazbě, o vyloučení soudců nebo pořádkové pokutě) vyžadují zásady spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu projednal stížnost odsouzeného Ing. J. D. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 9. 2001 sp. zn. 3 To 84/2001 a dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je třeba přezkoumat podle § 147 odst. 1 tr. ř., neboť stížnost proti rozhodnutí odvolacího soudu o návrhu na vyloučení soudců odvolacího soudu je přípustná.

Vycházel přitom z následujících skutečností: Podle § 30 odst. 1 tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2001, z vykonávání úkonů trestního řízení je vyloučen soudce nebo přísedící, státní zástupce, vyšetřovatel a policejní orgán, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Úkony, které byly učiněny vyloučenými osobami, nemohou být podkladem pro rozhodnutí v trestním řízení.

Podle § 31 odst. 1 tr. ř. o vyloučení z důvodů uvedených v § 30 tr. ř. rozhodne orgán, kterého se tyto důvody týkají, a to i bez návrhu. O vyloučení soudce nebo přísedícího, pokud rozhodují v senátě, rozhodne tento senát. Podle § 31 odst. 2 tr. ř. proti rozhodnutí podle odstavce 1 je přípustná stížnost. Podle § 31 odst. 3 tr. ř. o stížnosti rozhodne orgán bezprostředně nadřazený orgánu, jenž napadené rozhodnutí vydal.

Podle § 141 odst. 1 tr. ř. opravným prostředkem proti usnesení je stížnost. Podle § 141 odst. 2 tr. ř.,

ve znění účinném do 31. 12. 2001, stížností lze napadnout každé usnesení vyšetřovatele nebo policejního orgánu. Usnesení soudu a státního zástupce lze stížností napadnout jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni. Podle § 141 odst. 4 tr. ř. stížnost má odkladný účinek, jen kde to zákon výslovně stanoví.

Podle článku 6 odst. 1, věty první, Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (č. 209/1992 Sb.) každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

Podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanových případech u jiného orgánu.

Z práva na spravedlivý proces vyplývá nejen požadavek, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soud, ale i požadavek, aby rozhodnutí soudu v případě návrhu na vyloučení soudce (ale i např. rozhodování o vazbě) podléhalo přezkumu soudem vyššího stupně. Jen tak lze realizovat právo na soudní ochranu podle hlavy páté Listiny základních práv a svobod a právo na spravedlivý proces. Pokud by v takových případech nebyla stížnost přípustná, znamenalo by to pro obviněného odeprání práva na soudní ochranu. Nejvyšší soud již ve svém usnesení ze dne 29. 3. 2001 sp. zn. [7 Tvo 38/2001](#) uvedl, že v některých případech považuje za důvodné přezkoumat z podnětu stížnosti i takové usnesení odvolacího soudu, proti kterému stížnost podle § 141 odst. 2 tr. ř. neshledává přípustnou. Je tomu tak v případech, kdy přezkum usnesení odvolacího soudu vyžadují zásady spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.), která je podle článku 10 Ústavy bezprostředně závazná a má přednost před zákonem. Typicky jde např. o stížnost podanou proti usnesení, jímž by odvolací soud sám s konečnou platností rozhodl o vyloučení svého soudce. K tomuto právnímu názoru dospěl i velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu.

Po přezkoumání správnosti výroku napadeného usnesení i řízení předcházejícího napadenému usnesení podle § 147 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud zjistil, že nejsou dány zákonné důvody podle § 30 odst. 1 tr. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2001, pro vyloučení soudců Vrchního soudu v Olomouci JUDr. V. R., JUDr. M. K. a JUDr. J. Z., a proto nedůvodnou stížnost odsouzeného Ing. J. D. zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.